

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије којим је, поред осталог, прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У члану 7. Закона о министарствима („Службени гласник РС”, број 128/20), између осталог, прописано је да Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре обавља послове државне управе у области железничког саобраћаја, који се односе на: уређење и обезбеђење саобраћајног система; уређење и безбедност техничко-технолошког система саобраћаја; облигационе и својинско-правне односе; стратегију развоја саобраћаја, планове развоја и планове везане за организацију саобраћајног система и организацију превоза.

Важећи Закон о интероперабилности железничког система донела је Народна скупштина Републике Србије, на седници одржаној дана 25. маја 2018. године („Службени гласник РС”, број 41/18). Овај закон је у потпуности усклађен са Директивом Европског Парламента и Савета о интероперабилности железничког система у оквиру Заједнице од 17. јуна 2008. године (у наставку Директива о интероперабилности) којом се утврђују услови које је потребно задовољити за постизање интероперабилности у железничком систему Европе на начин усклађен са њеним одредбама. Ови се услови односе на пројектовање, изградњу, пуштање у рад, унапређење, обнову, експлоатацију и одржавање делова овог система, као и на професионалне квалификације и здравствене и безбедносне услове за особље које учествује у експлоатацији и одржавању. Директива о интероперабилности има за циљ да постепено усклади техничке стандарде и друге процесе који регулишу набавку опреме и кретање возова на трансевропској мрежи. Уклањање техничких и процедуралних баријера, требало би да помогне напредак јединственог тржишта железничког сектора, смањи неефикасност, стимулише иновације и помогне у ревитализацији и побољшању конкурентности железничког транспорта. У железничком сектору, концепт интероперабилности треба да омогући континуални саобраћај возова на целој европској железничкој мрежи, за шта је потребна усклађеност карактеристика инфраструктуре и возила и ефикасно међусобно повезивање информационих и комуникационих система управљача инфраструктуре и оператора на мрежи. Поред тога, интероперабилност има велики утицај и на железничку индустрију, јер подстиче примену међусобно компатибилних компоненти и тиме ствара заједничко тржиште интероперабилне опреме. Примена Директиве би требало да помогне железничком сектору да повећа потражњу за својим услугама, повећања приходе и донесе бенефите путницима, корисницима услуга теретног саобраћаја и утиче на заштиту животне средине.

У току примене поменутог закона уочени су проблеми који су се, пре свега, односили на неразумевање материје интероперабилности. Поред тога, донета је нова Директива Европског Парламента и Савета о интероперабилности железничког система у оквиру

Заједнице од 26. маја 2016. године, због чега се јавила потреба за иницирањем измене важећег закона. Стриктним транспоновањем Директиве из 2016. године у овај закон стиче се јасан увид у материју коју овај закон обрађује. Циљ транспоновања је обезбеђивање развоја и унапређивања интероперабилности на железници постепеног стварања унутрашњег тржишта опреме и услуга за изградњу, обнову, унапређење и експлоатацију железничког система, интероперабилност железничког система и др.

Захтеви Европске уније према државама, када је у питању област интероперабилности у железничком саобраћају, а који су спроведени кроз овај закон односе се на имплементирање техничких спецификација интероперабилности, овлашћења пријављеног тела, вођење регистра за железничка возила и инфраструктуру, дужност пријављивања националних прописа за безбедност Европској комисији и др.

Приликом израде радне верзије овог закона дефинисани су основни циљеви који су се желели постићи, односно услови које треба да испуни систем железнице у Републици Србији да би се обезбедила интероперабилност у циљу несметаног одвијања железничког саобраћаја. Концепт железничког система на којем се заснивају решења у Нацрту закона о интероперабилности железничког система састоји се од дефинисања и уређивања интероперабилности за конвенционални железнички систем и железнички систем великих брзина, структурних подсистема, чинилаца интероперабилности и елемента структурних подсистема, доношења техничких спецификација интероперабилности, оцене усаглашености и оцене погодности за употребу чинилаца интероперабилности и верификације структурних подсистема (инфраструктура, енергија), дозвола за коришћење структурних подсистема, као и националног регистра железничких возила, регистра одобрених типова железничких возила и регистра инфраструктуре, где је спецификација регистра прописана у COTIF.

Доношење овог закона, којим ће бити уређена област интероперабилности железнице утицаће на све заинтересоване стране у процесу одвијања железничког саобраћаја, а пре свега на управљача железничке инфраструктуре, железничке превознике, железничку индустрију (произвођаче и извођаче), органе државне управе, именована тела за оцену усаглашености, кориснике железничких услуга (грађани, привреда, шпедитери и др.), као и друге који учествују у процесу пружања услуга у железничком саобраћају.

Нацртом закона прецизирано је доношење подзаконских аката, чиме ће се извршити целовито правно уређивање области интероперабилности у железничком саобраћају. Овим Нацртом закона извршена је хармонизација са Директивом о интероперабилности чиме је отклоњена могућност неразумевања обавеза које проистичу из захтева директиве. Такође, Нацртом закона предвиђене су одредбе које се односе на издавање дозвола, сертификата и овлашћења које ће издавати Дирекција за железнице у складу са прописима Европске уније и прецизирана је улога Дирекције за железнице у свим поступцима које обавља у погледу интероперабилности. Такође, овим законом дато је овлашћење Дирекцији за железнице за доношење одређених прописа од значаја за интероперабилност железничког саобраћаја.

III. ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДАБА ЗАКОНА

Одредбама члана 1. Нацрта закона дефинисан је предмет закона.

Одредбама члана 2. Нацрта закона уведени су и дефинисани поједини изрази са њиховим значењима, употребљени у смислу овог закона.

Одредбама чл. 3, 4, 5. и 6. Нацрта закона прописана је подела железничког система, уређена подела сваког од система (конвенционалног железничког система и железничког система великих брзина), дефинисани елементи који чине железничку мрежу, одређено која возила спадају у железничка возила, као и подела подсистема (структурни и функционални подсистеми).

Одредбама члана 7. Нацрта закона прописана је примена захтева за обезбеђење интероперабилности.

Одредбама члана 8. Нацрта закона прописани су основни и посебни захтеви интероперабилности, где је за опште захтеве прописана обавеза испуњења, док се посебни захтеви односе на поједине подсистеме.

Одредбама чл. 9, 10. и 11. Нацрта закона уређен је појам Техничке спецификације интероперабилности (у даљем тексту: ТСИ), појам и област примене ТСИ и одступање од примене ТСИ.

Одредбама чл. 12 - 15. Нацрта закона прописано је стављање на тржиште чинилаца интероперабилности, усаглашеност и погодност за употребу, оцењивање усаглашености и погодности за употребу чинилаца интероперабилности као и неусаглашеност чинилаца интероперабилности са основним захтевима.

Одредбама члана 16. Нацрта закона регулисана је Усаглашеност и погодност за употребу и чинилаца интероперабилности.

Одредбама члана 17. Нацрта закона прописано је да оцењивање усаглашености и погодности за употребу елемената структурних подсистема обавља именовано тело, обавезе именованог тела које се односи на обавезу вођења евиденције о издатим сертификатима, као и надлежност Дирекције до именовања тела за оцењивање усаглашености.

Одредбама члана 18. Нацрта закона дефинисано је слободно кретање подсистема.

Одредбама члана 19. Нацрта закона прописује се поступак верификације подсистема и декларацију о верификацији подсистема.

Одредбама члана 20. Нацрта закона прописује се поступак верификације подсистема и декларацију о верификацији подсистема на које се примењују национални прописи.

Одредбама члана 21. Нацрта закона регулише усаглашеност са ТСИ и националним железничким техничким прописима.

Одредбама члана 22. Нацрта закона предвиђена је обавеза пријављивања националних прописа из области интероперабилности.

Одредбама члана 23. Нацрта закона регулише поступак у случају неусклађености подсистема са основним захтевима.

Одредбама чл. 24 – 36. Нацрта закона регулисано је издавање дозвола за коришћење стабилних подсистема, дозвола за коришћење мобилних подсистема, дозвола за тип возила, возила која су усклађена са ТСИ, издавање додатних дозвола за коришћење за возила која су усклађена са ТСИ, издавање дозвола за коришћење подсистема који нису усклађени са ТСИ, издавање дозвола за коришћење возила која нису усклађена са ТСИ, издавање додатних дозвола за коришћење возила која нису усклађена са ТСИ, изузеци од издавања додатне дозволе за коришћење возила, издавање дозвола за коришћење возила, обавезе железничког превозника у вези са проверама које је дужан да изврши пре употребе одобрених возила, неусклађеност возила или типова возила са основним захтевима, одузимање и суспензија дозволе за коришћење возила и обнављање или унапређење структурног подсистема.

Одредбама чл. 37- 40. Нацрта закона предвиђени су услови које мора да испуни пријављено тело за оцењивање усаглашености, регулисана непристрасност пријављеног тела, наведене вештине које мора имати особље одговорно за спровођење активности оцењивања усаглашености, као и одговорност пријављеног тела уколико послове повезане са оцењивањем усаглашености повери подизвођачу или огранку.

Одредбама члана 41. Нацрта закона регулише могућност подносиоца захтева да користе акредитована интерна тела за оцењивање усаглашености.

Одредбама члана 42. Нацрта закона регулише активности Европске Комисије односно Генералног секретара ОТИФ-а вези да додељивањем идентификационих бројева и списка пријављених тела.

Одредбама чл. 43 – 45. и Нацрта закона регулише оперативне обавезе пријављеног тела, пружање информација, размену најбоље праксе и координацију пријављених тела.

Одредбама члана 46. Нацрта закона предвиђена је сходна примена одредаба чл. 37-41. и на именовано тело.

Одредбама чл. 47. Нацрта закона прописано је вођење регистара железничких возила.

Одредбама чл. 48. Нацрта закона регулише успостављање и вођење регистра одобрених типова возила.

Одредбама члана 49. Нацрта закона регулише регистар инфраструктуре.

Одредбама члана 50. Нацрта закона прописан је инспекцијски надзор над применом овог закона и подзаконских аката донетих на основу овог закона.

Одредбама члана 51. Нацрта закона прописана су права и дужности инспектора.

Одредбама чл. 52 и 53. Нацрта закона прописана су овлашћења инспектора и обавезе у вези са службеним оделом и службеном легитимацијом.

Одредбама члана 54. Нацрта закона су регулисане дужности привредних друштава и других правних лица над којима се врши инспекцијски надзор.

Одредбама члана 55. Нацрта закона регулише поступак у случају издавања усменог наређења или изрицања усмене забране од стране инспектора.

Одредбама члана 56. Нацрта закона предвиђена је могућност изјављивања жалбе министру против решења инспектора.

Одредбама чл. 57. и 58. Нацрта закона установљена су кажњиви прекршаји, сходно диспозицијама прописаним у закону и одређене висине новчаних казни сходно закону којим су уређени прекршаји.

Одредбом члана 59. Нацрта закона је прописано да ће се прописи за извршавање овог закона бити донети у року од две године од дана ступања на снагу овог закона и наведени који ће се прописи примењивати до њиховог доношења.

Одредбом члана 60. Нацрта закона предвиђено је да до објављивања ТСИ-ја из члана 9. став 4. овог закона у „Службеном гласнику Републике Србије” важиће ТСИ-ји које је објавила Дирекција на својој интернет страници.

Одредбом члана 61. Нацрта закона је предвиђено да дозволе за коришћење возила које су издате до ступања на снагу закона – остају на снази.

Одредбом члана 62. Нацрта закона је предвиђено је да поступци који су покренути пре ступања на снагу овог закона буду окончани по прописима који су важили до дана ступања на снагу овог закона.

Одредбом члана 63. Нацрта закона је прописано да даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС“, број 41/18).

Одредбом члана 64. Нацрта закона регулисано је ступање на снагу предметног закона.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.